

DOI 10.29254/2077-4214-2025-2-177-35-42

UDC 347.78(477):614.2:615.065

Kotyk N. O., Yashchenko Yu. B.

LEGAL REGULATION OF THE BEAUTY MARKET IN UKRAINE

State Institution of Science “Center of Innovative Healthcare Technologies”

State Administrative Department (Kyiv, Ukraine)

nellakotik@ukr.net

Ukraine currently lacks a clear regulatory list of services classified as “medical services” within the fields of aesthetic medicine and cosmetology. In this context, it is advisable to use the National Classifier of Economic Activities and the State Classifier of Products and Services to distinguish between aesthetic and medical (cosmetic, cosmetological) services.

The aim of this study is to summarise the concepts regarding the scope of beauty services in Ukraine, their types, and the regulatory framework. The object and methods of the study include a systematic approach, bibliometric analysis, and content analysis.

The beauty market in Ukraine covers both aesthetic and cosmetic services provided in salons, studios, and medical clinics. Aesthetic procedures that do not require medical intervention (such as hair care, manicures, and makeup) can be performed by individuals without medical training. Cosmetology services, on the other hand, are considered medical practices and require licensing, the use of medical equipment, and invasive procedures (injections, hardware techniques, plastic surgery). Their provision is regulated by legislation in the fields of healthcare and consumer protection. However, the lack of clear regulatory boundaries between aesthetic and cosmetology services indicates the need for their legislative definition.

There is a lack of regulatory framework for activities in the field of beauty, as well as standards for the provision of aesthetic and cosmetology services in healthcare facilities.

Key words: *aesthetic services, cosmetological services, aesthetic medicine, cosmetology service providers.*

Connection of the publication with planned research works.

Research work of the scientific department of medical care organisation of the State Institution of Science “Center of Innovative Healthcare Technologies” State Administrative Department Kyiv, Ukraine ‘Medical and social justification, development and implementation of the model ‘Centre for Innovative Health Technologies» based on the trinity of science, education and practice in the work of a multidisciplinary healthcare institution, determining its role in the formation of a unified medical space», state registration number 0125U000318.

Introduction.

Recently, the provision of beauty services has increased significantly due to growing demand for aesthetic and cosmetic treatments, as well as the rapid expansion of beauty salons and specialised departments within healthcare institutions offering a range of services, from aesthetics to various injections and plastic surgery [1, 2].

Currently, Ukraine lacks a clear list of healthcare services, particularly in the fields of aesthetic medicine and cosmetology, that fall under the definition of “medical service”. Therefore, when categorising services into aesthetic and medical (cosmetic, cosmetological), reference should be made to the National Classifier of Economic Activities and the State Classifier of Products and Services [3, 4].

The aim of the study.

To summarise the concept of beauty services in Ukraine, their specific types, and the regulatory framework governing the beauty market.

Object and research methods.

This review was conducted using a systematic approach to analysing scientific sources, regulatory and legal acts, and international and national standards governing the provision of cosmetology services. A liter-

ature search was performed in the scientific databases PubMed, Scopus, Web of Science, and Google Scholar, as well as in the official sources of the Ministry of Health of Ukraine and the World Health Organization (WHO). The analysis included publications from 2000 to 2024 addressing the medical aspects of cosmetology, using keywords such as licensing, qualification requirements for specialists, invasive techniques, and beauty specialists.

The methodological basis of the study comprised:

– bibliosemantic analysis, which enabled the systematisation of terminology in the field of cosmetology as a medical practice;

– content analysis, used to identify key themes and concepts in regulatory documents and professional publications;

– comparative legal analysis, applied to contrast international experience in regulating medical cosmetology services with Ukrainian practice.

During the study, a critical assessment of sources was conducted according to criteria including relevance, scientific novelty, reliability, and applicability to the subject of the review.

In forming conclusions, the requirements of formal logic regarding consistency, certainty, and validity of judgements were employed.

Main part.

The Ukrainian beauty market, which began to develop actively in the 2000s, now offers consumers a wide range of aesthetic and cosmetic services. These services range from procedures using cosmetic products and non-medical instruments to addressing aesthetic concerns through regenerative, laser, and plastic cosmetology, which are becoming increasingly popular among the Ukrainian population.

According to the Ukrainian Classification of Professions, the beauty industry includes the following professional gradations [5-9]:

The field of cosmetology services in Ukraine encompasses a wide range of professions, classified according to the National Classification of Professions DK 003:2010. These specialists differ in their levels of medical training, areas of competence, and the scope of procedures they are authorised to perform. Their activities are conventionally divided into five main professional categories.

1. Employees in the Trade and Services Sector (code KP 5141).

This category includes skilled workers such as hairdressers, manicurists, pedicurists, makeup artists, pastry chefs, and cosmetologists. Their professional activities involve performing aesthetic procedures that do not break the skin or affect deep tissues. Within their scope of competence, these specialists carry out manual and hardware procedures aimed at preventing skin issues and maintaining hygiene of the facial and body skin. Additionally, they provide services related to creating a stylised image, which includes makeup (including face art and body art), hairstyling, and the selection of clothing and accessories.

2. Mid-level Medical Specialists – Nurse for Cosmetic Procedures (code KP 3231).

These specialists provide cosmetic assistance under the supervision of a doctor, following their instructions. Within their competence, they perform cosmetic procedures such as skin cleansing and mask applications, physiotherapy techniques, and various types of massage – including cosmetic, plastic, and therapeutic. Furthermore, they apply methods of therapeutic and preventive skin care tailored to individual characteristics, conduct cosmetic gymnastics, and advise patients on the selection and use of cosmetic products.

3. Medical Professionals (code KP 2221.2).

This category includes doctors authorised to perform invasive cosmetic procedures and plastic surgery.

A dermatological surgeon specialises in identifying aesthetic skin defects and correcting them using modern medical technologies. Their repertoire includes surgical hair transplantation methods, injection of fillers and botulinum toxin, contouring, as well as hardware technologies such as microneedle therapy, lasers, photodynamic therapy, chemical peels, cryotherapy, and ultraviolet irradiation. The doctor also provides professional recommendations for comprehensive cosmetic care.

A plastic surgeon provides highly specialised care to patients with congenital or acquired appearance defects. Their responsibilities include performing aesthetic, reconstructive, and functional plastic surgery, particularly on the face, eyelids, and neck, as well as hair transplantation and providing medical support throughout the surgical cosmetology process.

4. Pharmacy Professionals (code KP 2224.2).

A pharmacist-cosmetologist is a specialist who combines knowledge of pharmacy and cosmetology. Their professional duties include advising on the rational use of cosmetic products and performing non-invasive cosmetic procedures (including hardware procedures), except those requiring medical indications. They participate in the development of new formulas for perfumes and cosmetics, organise the technological process of their production, ensure quality control, certify and

standardise products, and study the effectiveness and safety of these products. Continuous professional development is an essential part of their professional activity.

5. Professionals in the Field of Dentistry (code KP 2222.2).

Within the framework of dental specialisation, the cosmetic aspect is implemented through the following areas:

A dentist-therapist performs aesthetic restoration procedures aimed at restoring the shape, colour, and functionality of teeth.

Maxillofacial surgeons and dental surgeons perform surgical treatments for congenital and acquired deformities of the maxillofacial region, including aesthetic plastic surgery on the soft tissues of the face, dental implantation, reconstructive and restorative interventions, and the use of extraoral implants and exoprotheses.

An orthopaedic dentist specialises in restoring the chewing function and aesthetics of the dentofacial system by manufacturing and fitting prostheses, splints, and appliances, as well as performing prosthetics across various age groups, including the use of complex moulded structures.

In the current context, there is rapid growth in demand for aesthetic and cosmetic services in Ukraine, necessitating improvements in the regulatory and legal frameworks in this area. Despite the existence of individual regulatory acts, the lack of a comprehensive legislative approach results in legal uncertainty and potential risks for consumers [10, 11].

The field of aesthetic services encompasses a wide range of procedures that do not require medical intervention, including haircuts, hair dyeing, manicures, pedicures, and makeup. These services are regulated by the National Classifier of Economic Activities DK 009:2010 (class 96.02) and do not require medical education or a licence to practise medicine. However, the absence of clear standards and qualification requirements for workers in this field can lead to inconsistencies in service quality and potential risks to consumer health [12].

Cosmetology services, which include injection procedures, hardware therapy, laser interventions, and other medical manipulations, fall under the category of specialised medical practice (class 86.22 DK 009:2010). Provision of these services requires appropriate medical education and a medical practice licence. However, the lack of clearly defined standards for delivering such services, coupled with insufficient oversight of compliance with safety requirements, creates risks for patients and complicates accountability in cases of violations [6, 13-18].

In 2024, Ukraine adopted Technical Regulations for Cosmetic Products, harmonising national legislation with the requirements of the European Union, in particular Regulation (EC) No 1223/2009. This regulation establishes requirements for the safety, labelling, composition, and manufacture of cosmetic products and mandates compliance with good manufacturing practice (GMP) in accordance with EN ISO 22716:2007. The implementation of this regulation contributes to improving the quality and safety of cosmetic products on the Ukrainian market [19-22].

Despite these advances, there remains a need to adopt a dedicated law, "On Cosmetology Activities in Ukraine," which would clearly define the concepts of

cosmetology and aesthetic services, establish qualification requirements for specialists, set standards for service provision, and create mechanisms for monitoring compliance. It is also necessary to develop and approve a procedure for the state accreditation of cosmetology establishments, thereby ensuring an adequate level of quality and safety of the services provided [23-25].

An analysis of legal regulation in the field of aesthetic and cosmetology services in Ukraine has revealed significant regulatory gaps that hinder the effective functioning of the market and create risks for both consumers and businesses. Despite the existence of separate provisions in national classifiers and industry regulations, there are currently no clear, legally established definitions of the terms “aesthetic services” and “cosmetology services”, nor criteria for distinguishing between them or mechanisms for controlling the quality and safety of procedures.

Particular attention should be paid to establishing regulatory requirements for the qualifications of individuals providing such services. In the field of aesthetic services, persons without medical education are permitted to perform activities which, in the absence of proper state certification, may pose risks to consumer health. Conversely, the provision of cosmetology services involving medical intervention requires a licence and certified education; however, mechanisms for verifying compliance with these requirements in practice are often ineffective.

In view of the above, it is necessary to adopt a dedicated legislative act that would regulate the concept, classification, scope, provision procedures, and quality standards of aesthetic and cosmetology services, as well as establish clear requirements for professional training, licensing, state supervision, and liability for violations.

The creation of a transparent and unified regulatory framework will not only contribute to the protection of patients’ and consumers’ rights but also promote the development of the industry in accordance with European standards and support Ukraine’s integration into the global market for medical and cosmetology services.

Conclusions.

The study found that the cosmetology sector in Ukraine continues to develop rapidly, driven by growing public demand for aesthetic and medical beauty services.

Despite the significant practical potential of this industry, Ukraine still lacks a systematic regulatory and legal framework that clearly distinguishes aesthetic services from cosmetology (medical) services, establishes qualification requirements for specialists, and defines criteria for the quality of services provided.

National classifiers of economic activities and professions partially outline the structure of the beauty market but do not provide an adequate level of legal certainty or consumer safety. Particular attention should be given to establishing requirements for the education level and medical competence of personnel performing invasive procedures.

The existing regulatory framework, including the Technical Regulation on Cosmetic Products (2024), which is harmonised with European legislation, creates favourable conditions for improving product safety and quality standards but does not cover aspects related to medical intervention. In the field of aesthetic services that do not involve skin intervention or the use of medicinal products, the absence of qualification standards and mandatory state certification is a cause for concern, given the potential risks to consumer health.

For the further development of the industry and the protection of patients’ rights, it is necessary to adopt a special law, “On Cosmetology Activities”, which would establish definitions and requirements for service providers, procedures for the accreditation of institutions, and provide for state control over compliance with professional standards.

The study confirms the need for further research into the views of both medical and non-medical professionals, as well as patients, with the aim of developing a unified approach to the regulatory classification, licensing, and oversight of cosmetology services in Ukraine.

Prospects for further research.

A promising direction in organising the provision of cosmetology services is the development of a clear classification and/or systematic list of such services, the definition of regulatory conditions and procedures for their provision, as well as a comprehensive analysis of consumer demand for specific types of services. This will enable effective planning of staffing, materials, and technical resources in healthcare institutions, contributing to the improvement of service quality and the development of a balanced management system within the industry.

DOI 10.29254/2077-4214-2025-2-177-35-42

УДК 347.78(477):614.2:615.065

Котик Н. О., Яценко Ю. Б.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ КРАСИ В УКРАЇНІ

Державна наукова установа «Центр інноваційних технологій охорони здоров’я»
Державного управління справами (м. Київ, Україна)

nellakotik@ukr.net

В Україні наразі відсутній чіткий нормативний перелік послуг, що підпадають під визначення «медична послуга» у сфері естетичної медицини та косметології. У зв’язку з цим для розмежування естетичних і медичних (косметичних, косметологічних) послуг доцільно використовувати Національний класифікатор видів економічної діяльності та Державний класифікатор продукції та послуг.

Мета дослідження – узагальнення уявлень про зміст послуг у сфері краси в Україні, їх види та нормативно-правове регулювання. Об’єкт і методи дослідження: системний підхід, бібліосемантичний аналіз і контент-аналіз.

Ринок краси в Україні охоплює як естетичні, так і косметологічні послуги, що надаються у салонах, студіях, медичних клініках. Естетичні процедури, які не потребують медичного втручання (догляд за волоссям, манікюр, макіяж тощо), можуть виконуватись особами без медичної освіти. Косметологічні ж послуги належать до медичної практики, вимагають ліцензування, використання медичного обладнання, проведення інвазивних процедур (ін'єкції, апаратні методики, пластична хірургія). Їхне надання регламентується законодавством у сфері охорони здоров'я та захисту прав споживачів. Проте відсутність чітких нормативних меж між естетичними та косметологічними послугами свідчить про потребу їх законодавчого визначення.

Виявлено відсутність нормативного регламенту щодо діяльності у сфері краси, а також стандартів надання естетичних і косметологічних послуг у закладах охорони здоров'я.

Ключові слова: естетичні послуги, косметологічні послуги, естетична медицина, суб'єкт косметологічних послуг.

Зв'язок публікації з плановими науково-дослідними роботами.

Науково-дослідна робота наукового відділу організації медичної допомоги Державної наукової установи «Центр інноваційних технологій охорони здоров'я» Державного управління справами, Київ, Україна «Медико-соціальне обґрунтування, розробка та запровадження моделі «Центр інноваційних технологій охорони здоров'я» на основі триєдності науки, освіти та практики в роботу багатoproфільного закладу охорони здоров'я, визначення її ролі у формуванні єдиного медичного простору», номер державної реєстрації 0125U000318.

Вступ.

Протягом останнього часу діяльність із надання послуг у сфері краси набула значних масштабів, що зумовлено зростанням попиту на естетичні та косметологічні послуги, стрімким збільшенням салонів краси та спеціалізованих структурних підрозділів закладів охорони здоров'я, які надають різні послуги, від естетичних до різноманітних ін'єкцій й пластичних операцій [1, 2].

На сьогодні в Україні в сфері охорони здоров'я за напрямками естетична медицина та косметологія немає чіткого переліку послуг, які підпадають під визначення «медична послуга», у зв'язку з цим за поділом послуг на естетичні і медичні (косметичні, косметологічні) варто керуватися Національним класифікатором видів економічної діяльності і Державним класифікатором продукції та послуг [3, 4].

Мета дослідження.

Узагальнити уявлення про зміст послуг у сфері краси в Україні, їх окремі види та нормативно-правове регулювання ринку краси.

Об'єкт і методи дослідження.

Огляд здійснено з використанням системного підходу до аналізу наукових джерел, нормативно-правових актів, міжнародних і національних стандартів, що регламентують надання косметологічних послуг. Було проведено пошук літератури у наукових базах даних PubMed, Scopus, Web of Science, Google Scholar, а також в офіційних джерелах Міністерства охорони здоров'я України та ВООЗ. До аналізу включено публікації за період 2000-2024 рр., що висвітлюють медичні аспекти косметології за такими ключовими словами, як: ліцензування, кваліфікаційні вимоги до фахівців, інвазивні методики, фахівці в сфері краси.

Методологічну основу дослідження становили:

– бібліосемантичний аналіз, що дозволив систематизувати термінологію у сфері косметології як медичної практики;

– контент-аналіз, застосований для виявлення ключових тем і концептів у нормативно-правових документах та фахових публікаціях;

– порівняльно-правовий аналіз, використаний для зіставлення міжнародного досвіду регламентації медичних косметологічних послуг з українською практикою.

У процесі дослідження здійснено критичну оцінку джерел за критеріями релевантності, наукової новизни, достовірності та відповідності тематиці огляду.

При формуванні висновків використовувалися вимоги формальної логіки щодо послідовності, визначеності та обґрунтованості суджень.

Основна частина.

Український ринок краси, що почав активно розвиватися у 2000-х роках, сьогодні пропонує споживачам широкий спектр естетичних та косметологічних послуг. Ці послуги варіюються від процедур з використанням косметичної продукції та немедичних інструментів до вирішення естетичних проблем за допомогою регенеративної, лазерної та пластичної косметології, які набувають все більшої популярності серед населення України.

Згідно з Класифікатором професій України, у сфері краси існує наступна професійна градація [5-9]:

Сфера косметологічних послуг в Україні охоплює широкий спектр професій, що класифікуються згідно з Національним класифікатором професій ДК 003:2010. Ці фахівці різняться між собою за рівнем медичної підготовки, сферою компетенції та обсягом дозволених до виконання процедур. Їхня діяльність умовно поділяється на п'ять основних професійних категорій.

1. Працівники сфери торгівлі та послуг (код КП 5141).

До цієї категорії належать кваліфіковані робітники, зокрема: перукарі, манікюрники, педикюрники, візажисти, пастижери та косметики. Їхня професійна діяльність пов'язана з виконанням естетичних процедур, які не передбачають порушення цілісності шкірного покриву та не чинять впливу на глибоко розташовані тканини. У межах своєї компетенції ці фахівці здійснюють мануальні та апаратні процедури, спрямовані на профілактику та гігієнічний догляд за шкірою обличчя і тіла. Крім того, вони надають послуги зі створення стилізованого образу, який включає макіяж (в тому числі face-art, body-art), зачіску, добір одягу та аксесуарів.

2. Фахівці середньої медичної ланки – сестра (брат) медична з косметичних процедур (код КП 3231).

Ці фахівці надають косметологічну допомогу під контролем лікаря, виконуючи його призначення. У межах своєї компетенції вони здійснюють косметичні процедури (очищення шкіри, маски тощо), фізіотерапевтичні методики, а також різновиди масажу – косметичний, пластичний та лікувальний. Крім того, вони впроваджують методики лікувально-профілактичного догляду за шкірою з урахуванням її індивідуальних особливостей, проводять косметичну гімнастику, а також надають пацієнтам рекомендації щодо вибору й застосування косметичних засобів.

3. Професіонали в галузі медицини (код КП 2221.2).

До цієї категорії належать лікарі, які мають право на проведення інвазивних косметологічних процедур та пластичних втручань.

Лікар-хірург-дерматолог спеціалізується на визначенні естетичних дефектів шкіри та їх корекції за допомогою сучасних медичних технологій. У його арсеналі – хірургічні методи пересадки волосся, ін'єкційне застосування філерів і ботулотоксину, контурна пластика, а також апаратні технології: мікроігольна терапія, лазери, фотодинамічна терапія, хімічні пілінги, кріотерапія, ультрафіолетове опромінення тощо. Лікар також надає професійні рекомендації щодо комплексного косметичного догляду.

Лікар-хірург пластичний надає високоспеціалізовану допомогу пацієнтам з уродженими або набутими вадами зовнішності. До його обов'язків входить виконання естетичних, реконструктивних та функціональних пластичних операцій, зокрема на обличчі, повіках і шиї, трансплантація волосся, а також медичний супровід у процесі хірургічної косметології.

4. Професіонали в галузі фармації (код КП 2224.2).

Фармацевт-косметолог є фахівцем, що поєднує знання з фармації та косметології. У його професійні обов'язки входить консультування з питань раціонального використання косметичних засобів, проведення неінвазивних косметологічних процедур (у тому числі апаратних), за винятком тих, що потребують медичних показань. Він бере участь у розробці нових рецептур парфумерно-косметичних засобів, організовує технологічний процес їх виробництва, забезпечує контроль якості, здійснює сертифікацію та стандартизацію продукції, а також вивчає ефективність і безпеку засобів. Постійне підвищення кваліфікації є обов'язковим складником його професійної діяльності.

5. Професіонали в галузі стоматології (код КП 2222.2).

У рамках стоматологічної спеціалізації косметологічний аспект реалізується через такі напрями:

Лікар-стоматолог-терапевт виконує естетичні реставраційні втручання, спрямовані на відновлення форми, кольору та функціональності зубів.

Лікар-хірург щелепно-лицьовий та лікар-стоматолог-хірург здійснюють хірургічне лікування уроджених та набутих деформацій щелепно-лицьової ділянки, включно з естетичними пластичними операціями на м'яких тканинах обличчя, дентальною імплантацією, реконструктивно-відновлювальними втручаннями, у тому числі з використанням зовнішньоротових імплантів і екзопротезів.

Лікар-стоматолог-ортопед спеціалізується на відновленні жувальної функції та естетики зубощелеп-

ної системи шляхом виготовлення і встановлення протезів, шин, апаратів, а також здійснює протезування у різних вікових групах, у тому числі із залученням складних муляжних конструкцій.

У сучасному контексті надання естетичних та косметологічних послуг в Україні спостерігається стрімке зростання попиту, що зумовлює необхідність удосконалення нормативно-правового регулювання цієї сфери. Незважаючи на наявність окремих нормативних актів, відсутність комплексного законодавчого підходу призводить до правової невизначеності та потенційних ризиків для споживачів [10, 11].

Сфера естетичних послуг охоплює широкий спектр процедур, які не потребують медичного втручання, таких як стрижка, фарбування волосся, манікюр, педикюр, макіяж тощо. Ці послуги регулюються Національним класифікатором видів економічної діяльності ДК 009:2010 (клас 96.02) і не вимагають наявності медичної освіти або ліцензії на медичну практику. Однак, відсутність чітких стандартів та вимог до кваліфікації працівників у цій сфері може призводити до неоднорідності якості наданих послуг та потенційних ризиків для здоров'я споживачів [12].

Косметологічні послуги, які включають ін'єкційні процедури, апаратну терапію, лазерні втручання та інші медичні маніпуляції, підпадають під категорію спеціалізованої медичної практики (клас 86.22 ДК 009:2010). Для їх надання необхідна відповідна медична освіта та ліцензія на медичну практику. Проте, відсутність чітко визначених стандартів надання таких послуг, а також недостатній контроль за дотриманням вимог безпеки, створюють ризики для пацієнтів та ускладнюють процес притягнення до відповідальності у разі порушень [6, 13-18].

У 2024 році в Україні набрав чинності Технічний регламент на косметичну продукцію, який гармонізує національне законодавство з вимогами Європейського Союзу, зокрема Регламентом (ЄС) № 1223/2009. Цей регламент встановлює вимоги до безпеки, маркування, складу та виробництва косметичних засобів, а також передбачає обов'язкове дотримання належної виробничої практики (GMP) відповідно до стандарту EN ISO 22716:2007. Впровадження цього регламенту сприяє підвищенню якості та безпеки косметичної продукції на українському ринку [19-22].

Незважаючи на зазначені кроки, залишається актуальною потреба у прийнятті спеціального Закону «Про косметологічну діяльність в Україні», який би чітко визначав поняття косметологічних та естетичних послуг, встановлював вимоги до кваліфікації фахівців, стандарти надання послуг та механізми контролю за їх дотриманням. Також необхідно розробити та затвердити порядок державної акредитації косметологічних закладів, що дозволить забезпечити належний рівень якості та безпеки наданих послуг [23-25].

Проведений аналіз правового регулювання у сфері надання естетичних та косметологічних послуг в Україні виявив суттєві нормативні прогалини, які перешкоджають ефективному функціонуванню ринку та створюють ризики як для споживачів, так і для суб'єктів господарювання. Незважаючи на наявність окремих положень у національних класифікаторах та галузевих нормативних документах, на сьогодні від-

сутні чіткі законодавчо закріплені визначення понять «естетичні послуги» і «косметологічні послуги», критерії їх розмежування, а також механізми контролю за якістю та безпекою процедур.

Особливої уваги потребує встановлення нормативно-правових вимог до кваліфікації осіб, які надають відповідні послуги. У сфері естетичних послуг дозволяється здійснення діяльності особами без медичної освіти, що, в умовах відсутності належної державної атестації, може створювати загрози для здоров'я споживачів. У свою чергу, надання косметологічних послуг, що передбачають медичне втручання, потребує обов'язкової наявності ліцензії та сертифікованої освіти, однак належні механізми перевірки дотримання цих вимог на практиці часто залишаються неефективними.

З огляду на викладене, необхідним є прийняття спеціального законодавчого акту, який би регламентував поняття, класифікацію, перелік, порядок надання та стандарти якості естетичних і косметологічних послуг, а також передбачав чіткі вимоги до професійної підготовки, ліцензування, державного нагляду та відповідальності за порушення.

Створення прозорості та уніфікованої нормативної бази сприятиме не лише захисту прав пацієнтів і споживачів, а й розвитку галузі відповідно до європейських стандартів та інтеграції України у глобальний ринок медичних і косметологічних послуг.

Висновки.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що сфера косметологічної допомоги в Україні продовжує розвиватися інтенсивними темпами, що зумовлено зростанням попиту населення на естетичні та медичні послуги у сфері краси.

Незважаючи на значний практичний потенціал цієї галузі, в Україні досі відсутнє системне нормативно-правове регулювання, яке б чітко розмежовувало естетичні послуги від косметологічних (медичних), встановлювало кваліфікаційні вимоги до фахівців та визначало критерії якості надання послуг.

Національні класифікатори видів економічної діяльності та професій частково окреслюють структу-

ру ринку краси, однак не забезпечують належного рівня правової визначеності й безпеки для споживача. Особливої уваги потребує встановлення вимог до рівня освіти і медичної компетенції персоналу, що надає інвазивні процедури.

Існуюча нормативна база, включаючи Технічний регламент на косметичну продукцію (2024), гармонізований з європейським законодавством, створює позитивні передумови для підвищення стандартів безпеки та якості продукції, однак не охоплює аспектів медичного втручання. У сфері естетичних послуг, що не передбачають втручання в шкіру чи використання лікарських засобів, відсутність кваліфікаційних стандартів і обов'язкової державної сертифікації викликає занепокоєння з огляду на можливі ризики для здоров'я споживачів.

Для подальшого розвитку галузі та захисту прав пацієнтів необхідно прийняти спеціальний закон «Про косметологічну діяльність», який би закріплював терміни, вимоги до надавачів послуг, процедури акредитації закладів, а також передбачав державний контроль за дотриманням професійних стандартів.

Проведене дослідження підтверджує актуальність подальшого вивчення думки фахівців медичної та немедичної сфер, а також пацієнтів, з метою формування єдиного підходу до нормативної класифікації, ліцензування та регламентації косметологічної допомоги в Україні.

Перспективи подальших досліджень.

Перспективним напрямом у сфері організації надання косметологічних послуг є розробка чіткої класифікації та/або систематизованого переліку таких послуг, визначення нормативно закріплених умов і процедур їх надання, а також проведення комплексного аналізу споживчого попиту за окремими видами послуг. Це дозволить ефективно планувати кадрове забезпечення та матеріально-технічні ресурси в закладах охорони здоров'я, сприятиме підвищенню якості надання послуг і формуванню збалансованої системи управління в галузі.

References / Література

- Chekhovska I, Bilousiuk V. Pravove rehuliuвання rynku kosmetolohichnykh posluh: porivnialno-pravovyi analiz. Mizhnarodnyi yurydychnyi visnyk: aktualni problemy suchasnosti (teoriia ta praktyka). 2019;(15):101-111. DOI: [10.33244/2521-1196.15.2019.101-111](https://doi.org/10.33244/2521-1196.15.2019.101-111). [in Ukrainian].
- Chekhovska IV, Michurin EA, Samsin IL, Izbash ES, Dundych LV. Kosmetolohicheskie uslugi: sravnitelno-pravovoi analiz. Georgian Med News. 2019;11:165-170. Dostupno: http://dspace.oduvs.edu.ua/handle/1234_56789/1589.
- Sadovenko AI. Administratyvno-pravove rehuliuвання rynku kosmetolohichnykh posluh v Ukraini [dysertatsiia]. Kyiv: Natsionalnyy aviatsiynyy universytet; 2020. 202 s. Dostupno: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/48879>. [in Ukrainian].
- Sadovenko AI. Henezys Poniattia "kosmetolohichni posluhy" v Ukraini ta SSHA: porivnialno-pravovyi analiz. Naukovi zapysky. Seriia: Pravo. 2019;7:176-181. Dostupno: https://cusu.edu.ua/images/nauk_zapyski/pravo/7_spec_2019/176-181.pdf. [in Ukrainian].
- Ministerstvo okhorony zdorovya SRSR. Nakaz № 1290 Pro zakhody shchodo pokrashchennia kosmetolohichnoho dohladu za naselelyam. Kyiv: Ministerstvo okhorony zdorovya SRSR; 1982. Dostupno: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1290400-82#Text>. [in Ukrainian].
- Verkhovna Rada Ukrainy. Natsionalnyi klasyfikator Ukrainy. Derzhavnyi klasyfikator produktsii ta posluh DK 016:2010. Kyiv: Verkhovna Rada Ukrainy; 2010. Dostupno: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v457a609-10>. [in Ukrainian].
- Verkhovna Rada Ukrainy. Natsionalnyi klasyfikator Ukrainy. Klasyfikator profesii DK 003:2010. Kyiv: Verkhovna Rada Ukrainy; 2010. Dostupno: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text>. [in Ukrainian].
- Verkhovna Rada Ukrainy. Natsionalnyi klasyfikator Ukrainy. Klasyfikatsiia vydiv ekonomichnoi diialnosti DK 009:2010. Kyiv: Verkhovna Rada Ukrainy; 2010. Dostupno: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10>. [in Ukrainian].
- Teremetskyi VI, Sadovenko AI. Administratyvno-pravovyi zakhyst prav spozhyvachiv kosmetolohichnykh posluh. Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav. 2020;4:213-225. [in Ukrainian].
- Kran OS, Posilkina OV, Bashura OG, Peresadko IG. Monitoryng rynku pratsi v haluzi praktychnoi kosmetolohii v Ukraini. Upravlinnia, ekonomika ta zabezpechennia yakosti v farmatsii. 2009;3:49-57. Dostupno: <https://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/2847/1/49-57.pdf>. [in Ukrainian].
- CMS. CMS Expert Guide on Beauty in Ukraine. Kyiv: CMS Cameron McKenna Nabarro Olswang; 2025. Available from: <https://cms.law/en/int/expert-guides/cms-expert-guide-on-beauty/ukraine>.
- Kozachenko YuA. Administratyvno-pravove rehuliuвання zabezpechennia prav patsienta v Ukraini [avtoreferat]. Kharkiv: Nats. yuryd. un-t im. Yaroslava Mudroho; 2016. 20 s. Dostupno: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/10861/1/Kozachenko_Yu_%d0%90_2016.pdf. [in Ukrainian].

13. Studennikov S. Neiakisni kosmetychni posluhy: reaktsiia sudovoi praktyky. Sudovo-pravova hazeta. 2021. Dostupno: <https://sud.ua/ru/news/publication/195765-neyakisni-kosmetologichni-posluzhi-yak-reaguye-sudova-praktika>. [in Ukrainian].
14. Teremetskiy V, Stefanchuk M, Muzyka A, Cherniak O, Liubchenko O, Subina T, et al. Current State and Development Perspectives of Legal Regulation for Providing Cosmetological Services in Ukraine. J Legal Ethical Regul Sp Bus Ethics Regul Compliance. 2021;24:1-8. Available from: <https://www.abacademies.org/abstract/current-state-and-development-perspectives-of-legal-regulation-for-providing-cosmetological-services-in-ukraine-12492.html>.
15. Povalena M, Hula I. The relationship of state and public control in the field of health care. Visnyk Natsionalnoho Universytetu «Lvivska Politehnika». Seriya: Yurydychni Nauky. 2024;11(1):277-284. [in Ukrainian].
16. Kotyik NO, Yashchenko YB. Udoskonalena model systemy nadanna kosmetologichnoyi dopomohy naselennyyu. Klinichna ta profilaktychna medytsyna. 2024;5:71-9. Dostupno: <https://www.cp-medical.com/index.php/journal/article/view/440>. [in Ukrainian].
17. Hovorukha KO, Vasylyeva KE, Yevtushenko DS. Zarubizhnyy dosvid administratyvno-pravovoho rehuliuвання nadання kosmetologichnykh posluh ta pryorytety yoho zapozhychennia dlia Ukrainy. Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal. 2023;6:733-735. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-6/1733>. [in Ukrainian].
18. APCU. The Technical Regulation for Cosmetics: A New Era for Ukrainian Beauty! Kyiv: APCU; 2024. Available from: https://apcu.ua/en/news_industry/the-technical-regulation-for-cosmetics-a-new-era-for-ukrainian-beauty/.
19. Biliyavska MV, Romanov OP. Estetychna medytsyna. Psykholohichni osoblyvosti. Ekonomika i pravo okhorony zdorovya. 2018;2(8):91-92. [in Ukrainian].
20. Checkpoint. Krasa za tsinu zhyttia: Vse pro neiakisni kosmetychni posluhy. Checkpoint; 2016. Dostupno: <https://ckp.in.ua/articles/12108>. [in Ukrainian].
21. Muzyka AA, Cherniak OYu, Lytvyn NA, Artemenko OV, Shevchenko DA, Poperechna HM. Cosmetology Services in Ukraine: Problems of Legal Regulation. J Forensic Sci Med. 2023;9(2):137-143. DOI: [10.4103/jfsm.jfsm_62_22](https://doi.org/10.4103/jfsm.jfsm_62_22).
22. Legal Alliance Company. Requirements of technical regulations on cosmetic products: on compliance with GMP. Kyiv: LAC; 2021. Available from: <https://www.legalalliance.com.ua/eng/publications/requirements-of-technical-regulations-on-cosmetic-products-on-compliance-with-gmp/>.
23. Muliar HV. Administratyvno-pravove harantuvannya realizatsii prava na okhoronu zdorovia. Kyiv: Liudmyla; 2020. 68 s. [in Ukrainian].
24. Oliynichuk O, Bagriyev M. Technical regulation on cosmetic products and its requirements. European Business Association. 2024. Available from: <https://eba.com.ua/en/tehnichnyi-reglament-na-kosmetychnu-produktsiyu-ta-jogo-vymogy/>.
25. Pro-Consulting. Analiz rynku obladnannya dlia kosmetologii v Ukraini. 2024 rik. Kyiv: Pro-Consulting; 2024. Dostupno: <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/analiz-oborudovaniya-dlya-kosmetologii-v-ukraine-2024-god>. [in Ukrainian]

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ КРАСИ В УКРАЇНІ

Котик Н. О., Ященко Ю. Б.

Резюме. На сьогодні в Україні в сфері охорони здоров'я за напрямками естетична медицина та косметологія немає чіткого переліку послуг, які підпадають під визначення «медична послуга», у зв'язку з цим за поділом послуг на естетичні і медичні (косметичні, косметологічні) варто керуватися Національним класифікатором видів економічної діяльності і Державним класифікатором продукції та послуг.

Мета дослідження. Узагальнити уявлення про зміст послуг у сфері краси в Україні, їх окремі види та нормативно-правове регулювання ринку краси.

Об'єкт і методи дослідження: системного підходу та аналізу із використанням бібліосемантичного методу та контент-аналізу.

Основна частина. Сучасний ринок краси в Україні охоплює широкий спектр естетичних та косметологічних послуг, що надаються у закладах різного рівня – від салонів і студій до медичних клінік. Естетичні послуги, які не передбачають медичного втручання, включають побутові процедури з догляду за зовнішністю (догляд за волоссям, манікюр, макіяж, тощо), що можуть здійснюватися особами без медичної освіти. Натомість косметологічні послуги, як складова спеціалізованої медичної практики, потребують відповідної ліцензії, передбачають використання медичного обладнання, інвазивні маніпуляції, зокрема ін'єкції, апаратні методики, пластичні операції. Регулювання вказаних видів діяльності здійснюється відповідно до законодавства у сфері охорони здоров'я та захисту прав споживачів. Водночас національне законодавство досі не містить чітких нормативних критеріїв розмежування естетичних і косметологічних послуг, що зумовлює потребу у їх законодавчому врегулюванні.

Висновки. Поведений аналіз свідчить про відсутність на законодавчому рівні нормативного порядку щодо здійснення діяльності з надання послуг у сфері краси, стандартів надання послуг естетичного характеру та косметологічних послуг у закладах охорони здоров'я.

Ключові слова: естетичні послуги, косметологічні послуги, естетична медицина, суб'єкт косметологічних послуг.

LEGAL REGULATION OF THE BEAUTY MARKET IN UKRAINE

Котык Н. О., Yashchenko Yu. B.

Abstract. Currently, in Ukraine's healthcare sector, particularly in the fields of aesthetic medicine and cosmetology, there is no clearly defined list of services that fall under the term "medical service." Therefore, the classification of services into aesthetic and medical (cosmetic, cosmetological) should be based on the National Classification of Economic Activities and the State Classifier of Products and Services.

The aim of the study. To summarize the understanding of the scope of beauty-related services in Ukraine, their specific types, and the regulatory framework governing the beauty services market.

Object and research methods: a systematic approach and analytical methods were applied, including bibliosemantic analysis and content analysis.

Main part. The modern beauty services market in Ukraine encompasses a wide range of aesthetic and cosmetological services provided in various institutions – from beauty salons and studios to medical clinics. Aesthetic services that do not involve medical intervention include routine personal care procedures (e.g., hair care, manicure, makeup), and can be performed by individuals without medical education. In contrast, cosmetological services, as a part of specialized medical practice, require appropriate licensing, the use of medical equipment, and invasive

procedures such as injections, hardware-based treatments, and plastic surgery. These activities are regulated by healthcare legislation and consumer protection laws. However, the national legal framework lacks clear criteria to distinguish between aesthetic and cosmetological services, highlighting the need for legal regulation in this area.

Conclusions. The analysis indicates the absence of legislative regulation governing the provision of beauty services, including standards for aesthetic and cosmetological services within healthcare institutions.

Key words: aesthetic services, cosmetological services, aesthetic medicine, cosmetology service providers.

ORCID and contribution/ ORCID автора та його внесок до статті:

Kotyk N. O.: <https://orcid.org/0009-0008-4503-1501>^{BDF}

Yashchenko Yu. B.: <https://orcid.org/0000-0003-1790-6725>^{ACDF}

Conflict of interest / Конфлікт інтересів:

The authors declare no conflict of interest. / Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Corresponding author / Адреса для кореспонденції

Kotyk Nelliia Olehivna / Котик Неллія Олегівна

State Institution of Science "Center of Innovative Healthcare Technologies" State Administrative Department / Державна наукова установа «Центр інноваційних технологій охорони здоров'я» Державного управління справами

Ukraine, 01105, Kyiv, 5 Verkhnia str. / Адреса: Україна, 01015, м. Київ, вул. Верхня 5

Tel.: +380674456909 / Тел.: +380674456909

E-mail: nellakotik@ukr.net

A – Work concept and design, **B** – Data collection and analysis, **C** – Responsibility for statistical analysis, **D** – Writing the article, **E** – Critical review, **F** – Final approval of the article / **A** – концепція роботи та дизайн, **B** – збір та аналіз даних, **C** – відповідальність за статичний аналіз, **D** – написання статті, **E** – критичний огляд, **F** – остаточне затвердження статті.

Received 29.01.2025 / Стаття надійшла 29.01.2025 року
Accepted 02.05.2025 / Стаття прийнята до друку 02.05.2025 року

DOI 10.29254/2077-4214-2025-2-177-42-53

UDC 616.66-007-053.1

Lisovyi V. M., Semchyshyn Yu. R.

CONGENITAL PENILE DEVIATIONS: A REVIEW OF THE PROBLEM AND TREATMENT APPROACHES

Kharkiv National Medical University (Kharkiv, Ukraine)

urology.kharkiv@gmail.com

The paper addresses the issues of classification and preoperative counselling, outlines surgical treatment methods and postoperative complications, and presents psychosexual assessments of surgical outcomes in patients with penile deviations. Congenital penile deviation (CPD) is a relatively rare condition that may present in late adolescence or early adulthood. Its reported incidence ranges from 0.04% to 0.6%; however, the clinical significance of CPD is considerably lower, as the degree of curvature and associated sexual dysfunction vary widely. For decades, penile corporoplasty has been the standard treatment for congenital penile curvature. The aim of this surgical technique is to correct the curvature and restore both anatomical and sexual function in affected patients. The first surgical approach to CPD was described by Nesbit and involves excising a horizontal ellipse (or ellipses) of the tunica albuginea on the convex side of the curvature, followed by closure with non-absorbable sutures. Many authors have proposed modifications to the Nesbit technique in an effort to reduce penile shortening, the need for mobilisation of the neurovascular bundle, and the occurrence of palpable postoperative sutures (suture granulomas). Typically, most authors report solely on the anatomical correction of penile curvature, without considering the impact of surgery on quality of life (QoL). In this study, favourable anatomical outcomes correlated with significant improvements in sexual relations, self-esteem, interpersonal relationships, and overall confidence. The author highlights the significance of delayed diagnosis of CPD and its consequences for the psychosocial development and quality of life of adolescents.

Key words: congenital penile deviations, Nesbit procedure, corporoplasty, plication, complications, quality of life.

Connection of the publication with planned research works.

The research was carried out in accordance with the research plan of the Department of Urology of Kharkiv National Medical University "To develop methods for treating reproductive and sexual dysfunction in men who have had COVID-19" (state registration number 0122U000153).

Introduction.

Penile deviation is an abnormal curvature of the penis that occurs during erection. It may be a congenital anomaly, either isolated or associated with other malformations of the urethra, such as hypospadias. Additionally, it can result from acquired conditions, such as Peyronie's disease [1]. Congenital penile deviation (CPD) is a relatively rare condition that may present in late adolescence or early adulthood. Its reported prevalence